

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

ПРО НОВОВВЕДЕННЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Підстава: рішення проблемної комісії
«Радіаційна медицина» МОЗ та
НАМН України,
протокол № 5 від 14. 12. 2017 р.

ГОЛОВНОМУ ОНКОЛОГУ МОЗ УКРАЇНИ,
УПРАВЛІННЯМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ОБЛАСНИХ, КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗАХВОРИЮВАНОСТІ НА ЗЛОЯКІСНІ
НОВОУТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ, ЯКЕ ПОСТРАЖДАЛО
ВНАСЛІДОК АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС, ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ДОВГОСТРОКОВОГО МОНІТОРИНГУ**

УСТАНОВА-РОЗРОБНИК:

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ
ЦЕНТР РАДІАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»

А В Т О Р И :

проф. д-р мед.н. ПРИСЯЖНЮК А.Є.,
канд. мед. н. ГУДЗЕНКО Н.А.,
канд.біол.н. ФУЗІК М.М.,
ТРОЦЮК Н.К.,
ХУХРЯНСЬКА О.М.,

м. Київ

Суть впровадження: моніторинг формування захворюваності на злоякісні новоутворення основних груп населення, яке постраждало внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, у віддалений період

Пропонується для впровадження в спеціалізованих медичних установах, що проводять диспансерний облік осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, для оцінки захворюваності на всі та окремі форми злоякісних новоутворень (ЗН) у групах постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

У листі наведені результати досліджень, проведених в рамках науково-дослідної роботи «Дослідження внеску радіаційного фактору у формування захворюваності на злоякісні новоутворення окремих груп постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС за результатами 30-річного періоду спостереження» (№ держреєстрації 0116U002478), виконаної за науковим планом НАМН України.

Чорнобильська катастрофа та широкомасштабна аварія на атомній електростанції Фукусіми (Японія) свідчать про існування радіаційної небезпеки з віддаленими стохастичними наслідками навіть у досконалому з сучасної точки зору виробництві, у якому залучені ядерні технології.

Авторами проведено детальний аналіз захворюваності на всі та окремі форми злоякісних новоутворень в групах постраждалих з метою визначення можливих стохастичних наслідків Чорнобильської катастрофи. Значну роль у отриманні надійних даних та обґрунтуванні коректних висновків зіграли створені у після аварійний період реєстри – Державний реєстр України постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи (ДРУ) та Національний канцер-реєстр України (НКРУ).

Показники захворюваності на всі форми раку перевищують національний рівень тільки в групі учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС (УЛНА) 1986–1987 рр. участі. Захворюваність (стандартизоване співвідношення захворюваності - SIR) становить 106,8 % (95 % довірчий інтервал (ДІ): 104,9–108,7). В останні роки (2011–2015 рр.) ці показники (102,1%, 95% ДІ: 98,9–106,3) практично не відрізняються від національного рівня.

Показники двох інших груп постраждалих (евакуйовані та мешканці радіоактивно забруднених територій (РЗТ)) були достовірно нижчими національного рівня. На їх величину може впливати значне скорочення середньої очікуваної тривалості життя. Слід зазначити, що і у доаварійному періоді у населення територій, прилеглих до Чорнобильської АЕС, показники захворюваності на злоякісні новоутворення були одними із найнижчих в Україні.

Захворюваність на рак щитовидної залози (РЩЗ) може віддзеркалювати наслідки радіаційного опромінення цього органу. Найбільш високі показники відмічені в УЛНА 1986–1987 рр. участі (SIR=429,5 %, 95 % ДІ: 386,9–472,1). Показники захворюваності в евакуйованих є нижчими – (SIR=393,9 %, 95 % ДІ: 350,8–437,0). Найнижчий рівень має місце у мешканців найбільш

забруднених радіонуклідами територій (SIR=131,8 %, ДІ: 119,5–144,2). Зазначені обставини зумовлені впливом міграції з РЗТ груп населення з найбільшим ризиком виникнення цієї патології (молодих сімей з дітьми). Крім того, слід вказати на те, що через 29 років після аварії у віковій структурі мешканців РЗТ значну частку складають особи, які народилися після цієї трагічної події. У 2015 р. особи у віці до 25 років, які, природно, не зазнали опромінення щитовидної залози, склали 34,2 % серед усіх мешканців цих територій.

Показники захворюваності на злоякісні новоутворення лімфоїдної, кровотворної та споріднених тканин в УЛНА 1986–1987 рр. участі та евакуйованих перевищують національний рівень (відповідно 144,6%, ДІ:123,4-165,8; та 144,2%, ДІ: 127,8-160,5), в той час, як у мешканців найбільш забруднених радіонуклідами територій вони є істотно нижчими.

Серед можливо радіаційно зумовлених пухлин рак молочної залози (РМЗ) також займає одне з чільних місць. У жінок, які у 1986–1987 рр. брали участь у роботах, пов'язаних із ліквідацією наслідків аварії на ЧАЕС, рівень захворюваності на РМЗ був у 1,5 рази вищим порівняно із показниками відповідних вікових груп жіночої популяції України впродовж усього періоду спостереження (1994-2015). У мешканок радіоактивно забруднених територій та евакуйованих жінок захворюваність на РМЗ впродовж цього періоду не перевищувала національні показники. Зважаючи на те, що латентний період розвитку радіаційно зумовленого раку молочної залози складає 10–15 і більше років, доцільно продовжити моніторинг цієї патології на довгостроковому етапі дослідження.

Оскільки різні форми солідних пухлин мають різний латентний період виникнення після радіаційного опромінення (від 10 до 30 років), існує необхідність подальшого моніторингу онкологічних захворювань із особливою увагою до такої патології як рак стравоходу, шлунку, легенів, ободової кишки, молочної залози, яєшників, нирок, сечового міхура, множинної мієломи.

Визначені особливості динаміки захворюваності на злоякісні новоутворення в групах постраждалих не тільки визначають пріоритетні напрямки подальших наукових досліджень, але також і наголошують на необхідності особливої уваги до стану щитовидної та молочної залоз, лімфоїдної, кровотворної та споріднених тканин під час диспансерних оглядів постраждалих. Це зумовлено ймовірністю виникнення злоякісних новоутворень, надмірний ризик виникнення яких все ще не повністю реалізований.

За додатковою інформацією з цієї розробки звертатися до авторів листа: ДУ «Національний Науковий центр радіаційної медицини НАМН України», Присяжнюк А.Є., Гудзенко Н.А, Троцюк Н.К., Фузік М.М., Хухрянська О.М. тел.(044)452-16-34
